

Теорія і практика навчання

УДК: 82. 161.2.1.94.37.09.378

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17777829>

Екоетичний та екоестетичний потенціал спадщини Анатолія Подолинного

Зелененька Ірина Алімівна

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м.Вінниця, e-mail: iryna.zelenenka@vspu.edu.ua, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3031-775X>

Ткаченко Вікторія Іванівна

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української літератури, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, e-mail: viktoriia.tkachenko@vspu.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0492-3817>

Дмитрук Лілія Іванівна

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри українознавства, Вінницький національний медичний університет імені Миколи Пирогова, м. Вінниця, e-mail: dmitruklilia77@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3576-7124>

Бузенко Ірина Леонідівна

кандидат педагогічних наук, викладач, Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», м. Вінниця, e-mail: irynabuzok26@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-8115-5476>

Сорочан Аліна Миколаївна

викладач, Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», м. Вінниця, e-mail: grygorenko.malina@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-4210-4972>

Прийнято: 15.11.2025 | Опубліковано: 30.11.2025

***Анотація:** Стаття є цілісним дослідженням науково-методичної сільвети Анатолія Подолинного та його мистецької творчості, оскільки досліджуваний діяч виявив себе в етнопедagogічних та етнопсихологічних, літературознавчих і мовознавчих, в історіософських і націософських, у краєзнавчих і психоісторичних різновидах творчості. Літературно-художня, перекладна, публіцистична спадщина Анатолія Подолинного характеризується такими тенденціями, акцентами, що дозволяють нам у двадцять першому столітті поглибити розуміння буремної сучасності, проаналізувати причинно-наслідкові зв'язки поразок у розбудові української державності, окреслити перспективи розвитку національної освіти. Постать Анатолія Подолинного як ученого, учителя, викладача, письменника вирізняється академічною, аналітичною глибиною та народною простотою й доступністю, знанням народного життя та світової культури. Він представляє філологічну школу поезії на Поділлі, іноді його кваліфікують як відлигівця з Поділля. А тому в науковій статті досліджено ті традиції, які започаткував Анатолій Подолинний у науковій та в художній творчості, де домінують досить виразно екоетичні та екоестетичні мотиви, країнознавчі та мовокраїнознавчі символи, образність історіософська й націософська, глибокий пієтет рідного краю, себто Вінниччини й Поділля. Увиразнює постать Анатолія Подолинного те, що він уналежнений за своєю діяльністю до двох епох, небезпідставно вважається представником цілого творчих генерацій, зокрема, до краєзнавчої,*

академічної та філологічної. Предтечами тут є, як визначав сам же Анатолій Подолинний, досліджуючи становлення освіти на Поділлі, на Вінниччині: Юрій Клен (Освальд Бургардт), Петро Карманський, Володимир Свідзінський, Василь Стус, Борис Хоменко. На паралелях до Анатолія Подолинного такі постаті як: Михайло Стрельбицький, Григійр Мовчанюк, Микола Бондар, Тетяна Яковенко. Дослідження втілює потребу переосмислення спадщини автора, чия творчість є густою, дефінітивною, плідною, разом із тим, оскільки, поєднуючись, наукова, педагогічна та літературна діяльності маркують пасіонарність, дають уявлення про складність праці мислителя. Дискурс дає нам підстави вести мову про Анатолія Подолинного як про мистця дидактичного й філологічного типів, а не одноплщинного. Корпус наявних щодо розвитку української науки й мистецтва доби відновлення Незалежності досліджень є таким, що не містить нашарувань ідеологічних чи упереджень, оскільки аналізований автор не спекулював жодною з порушених тем, не спекулював на описовості та спонукав свого читача до занурення в психоісторію, етнологію, психолінгвістику, у цілий ряд тих нових практик, що постали на стику відомих, класичних. Обставини формування творчої особистості Анатолія Подолинного, особливості його творчого пошуку, амплуа автора-дидакта й автора-письменника, автора-літературознавця й автора-краєзнавця, автора-публіциста й автора-перекладача, особливості його професійного досвіду, себто педагогічного й літературного, зумовлені кількома поєднаннями, що й надалі викликати інтерес у міжгалузевих студіях.

Ключові слова: етнопедагогіка, дидактизм, етнопсихологія, екоестетика, екоетика, філологічна творчість модернізм.

Ecoethical and ecoaesthetic potential of the legacy of Anatoly Podolinny

Zelenenka Iryna Alimivna

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian Literature, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, e-mail iryna.zelenenka@vspu.edu.ua, ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3031-775X>

Tkachenko Viktoriia Ivanivna

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Ukrainian Literature, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, e-mail viktoriiia.tkachenko@vspu.edu.ua, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0492-3817>

Dmytruk Liliia Ivanivna

Associate Professor, Associate Professor of Department of the Ukrainian Studies, Pirogov National Medical University, Vinnytsia, e-mail dmitruklilia77@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3576-7124>

Buzenko Iryna Leonidivna

Candidate of Pedagogical sciences, teacher, Municipal institution of higher education «Vinnitsia humanities and pedagogical college», Vinnytsia, e-mail irynabuzok26@gmail.com, ORCID <https://orcid.org/0009-0003-8115-5476>

Sorochan Alina Mykolaivna

teacher, Municipal Institution of Higher Education «Vinnytsia Humanitarian and Pedagogical College», Vinnytsia, e-mail: grygorenko.malina@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-4210-4972>

Abstract: *The article is a holistic study of the scientific and methodological profile of Anatoly Podolinny and his artistic creativity, since the studied figure revealed himself in ethnopedagogical and ethnopsychological, literary and linguistic, in historiosophical and nationalistic, in local history and psychohistorical varieties of creativity. The literary and artistic, translation, and journalistic heritage of Anatoly Podolinny is characterized by such tendencies and accents that allow us in the twenty-first century to deepen our understanding of turbulent modernity, analyze the cause-and-effect relationships of defeats in the development of Ukrainian statehood, and outline the prospects for the development of national education. The figure of Anatoly Podolinny as a scientist, teacher, lecturer, and writer is distinguished by academic, analytical depth, and folk simplicity and accessibility, knowledge of folk life and world culture. He represents the philological school of poetry in Podillia, sometimes he is qualified as a thawer from Podillia. Therefore, the scientific article examines the traditions that Anatoliy Podolinnyi initiated in scientific and artistic creativity, where eco-ethical and eco-aesthetic motifs, regional and linguistic symbols, historiosophical and nationalistic imagery, and deep piety of his native land, namely Vinnytsia and Podillia, dominate. The figure of Anatoliy Podolinnyi is characterized by the fact that he belongs to two eras in his activities, and is rightly considered a representative of entire creative generations, in particular, to regional, academic, and philological ones. The forerunners here are, as Anatoliy Podolinnyi himself defined, researching the formation of education in Podillia, in Vinnytsia: Yuriy Klen (Oswald Burgardt), Petro Karmansky, Volodymyr Svidzinsky, Vasyl Stus, Borys Khomenko. On parallels to Anatoliy Podolinnyi are such figures as: Mykhailo Strelbytskyi, Hryhir Movchanyuk, Mykola Bondar, Tetyana Yakovenko. The study embodies the need to rethink the legacy of the author, whose work is dense, definitive, fruitful, at the same time, since, combining, scientific, pedagogical and literary activities mark passionarity, give an idea of the complexity of the thinker's work. The discourse gives us grounds to talk about Anatoliy Podolinnyi as an artist of didactic*

and philological types, and not a single-plane one. The corpus of available research on the development of Ukrainian science and art during the period of the restoration of Independence is such that it does not contain layers of ideology or prejudices, since the analyzed author did not speculate on any of the topics raised, did not speculate on descriptiveness and encouraged his reader to immerse himself in psychohistory, ethnology, psycholinguistics, in a whole range of those new practices that appeared at the junction of the well-known, classical ones. The circumstances of the formation of Anatoly Podolinny's creative personality, the features of his creative search, the role of the author-didactic and the author-writer, the author-literary critic and the author-local historian, the author-publicist and the author-translator, the features of his professional experience, that is, pedagogical and literary, are determined by several combinations, which will continue to arouse interest in interdisciplinary studies.

Keywords: *ethnopedagogy, didactics, ethnopsychology, ecoaesthetics, ecoethics, philological creativity, modernism.*

Постановка проблеми. Проблема відображення у мистецтві взаємодії людини і природи набуває особливої гостроти, а науковий розгляд – актуальності. Неперервний пошук як моральних, так і духовних орієнтирів у становленні вільної української особистості та в її ставленні до довкілля, до ідей гуманізму, європеїзму у ХХІ столітті є викликом, не лише етичним, а й культурним. У цьому контексті особливої уваги заслуговує науково-педагогічна і творча діяльність нашого сучасника, українського мислителя, вченого, письменника, громадського діяча Подолинного А. М., чия спадщина характеризується поєднанням гуманістичних екологічних та естетичних планів, багатовимірна на рівні ідей, смислів, контекстів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Анатолія Подолинного уналежнено до авторів відлигівського типу, до покоління академічного, до

філологічної школи. Врахуємо, що його діяльність спиралася на досягнення попередників, науковців-земляків: П. Карманського, Юрія Клена (Освальда Бургардта), В. Свідзінського, В. Стуса; його сучасниками стали: М. Стрельбицький, Г. Мовчанюк, М. Бондар, Тетяна Яковенко. Про це ведуть мову у своїх дослідженнях Зелененька І. А. [1, с. 128], [2], [3], [4, с. 137-138], [5, с. 45], [6, с. 14-15], Тищенко Т. А. [5, с. 47], Ткаченко В. І. [4, с. 55], [6, с. 55-56], Лисак І. С. [6, с. 20], Бузенко І. Л. [6, с. 21]. Серед науковців, які займалися проблематикою, пов'язаною з екоетикою, екоестетикою, екоетнологією в мистецькій та в науково-методичній площинах, знаходячи підтвердження подібних явищ у спадщині Анатолія Подолинного, вирізимо Хоменка Б. В. [7]; Зелененьку І. А., Крупку В. П., Поляруш Н. С., Ткаченко В. І. [8, S. 16-22].

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми.

Актуальність дослідження зумовлена потребою концептуалізації, а не лише опису, систематизації, а не лише переосмислення досвіду Подолинного А. М. як пасіонарної постаті, себто як науковця, перекладача, письменника, краєзнавця, громадського діяча, публіциста, заслуженого працівника культури України. Така складна практика слугуватиме меті збереження національної доктрини навчання й виховання, котра не є контрадикторною до європейської, уяскравлення регіонального колориту, увиразнення національної ідентичності, розвитку подільського фольклору. Підтвердимо, що Подолинного А. М. сучасники вважають одним із тих науковців і мистців, які в наукових та в літературно-художніх творах ідентифікували природу не як декорацію, не як специфічний ресурс, а як повноправного учасника буття, співтворця реальності, невід'ємного в розумінні й становленні гармонії у світі, у всесвіті.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

У зрізі екоетичному переслідуюмо завдання з визначення Анатолія Подолинного як майстра слова відлигівського типу з намірами пробудити екосовість народу, людства; він послідовно розвивав ідеї екоетики, закликаючи свого читача,

апелюючи до різновікової аудиторії, до моральної відповідальності, до відповідальності перед планетою, до публічної відповідальності, до звітності за стан довкілля, до охорони природи в усіх її виявах, від мікро до макро. Усе це підпорядковуватиметься меті конструювання етногенетичного портрету сучасника [9], унікального явища, що тотожний меті нерезервованого відтворення культурної ідентичності, лінгвістичної самототожності народу з-посеред Європи, себто українців, а отже – етнопедагогічній, ековиховній, екоестетичній та екоетичній доктринам. Врахуймо, що огляди рідного краю – концепційні, що Анатолій Подолинний із глибоким розумінням ставився до специфіки кожного регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними екоетичними й екоестетичними принципами, які простежуємо у науковій та в мистецькій спадщині Подолинного А. М., є: 1) принцип співбуття та споглядального невтручання у світ природи (ідея у творах із такою концепцією виявляється так – людина є частиною природи як цілого, а не володарем світу): «Дрібний і тихий польовий ромен...», «Волошки», «Дикої моркви стільки...», «Цвітуть петрові батоги...»; 2) принцип моральної відповідальності (маркування ідеї має такий характер – якщо людина втрачає відповідальність перед світом, то екологічна криза поширюється так, як і духовна, глобалізуючи загальну кризу людства): «Сорочка», «Яблуко з Рахнівки», «Новий рік»; 3) принцип духовної та природної єдності, діалогічності й достатності в ній, балансу (ідея в тому, що любов до природи є різновидом любові до життя в усіх його проявах): «Серпень», «Деся там літають у космос...», «Вітер повіяв – і листя знялось...», «Засніжений ранок. Дорога на Бар»; 4) принцип чистоти совісті й буття (ідея виявляється в виявленні екосистем, зокрема, у мові, в історичній пам'яті): «Низько ріллею», «Мова», «У Немирові на концерті», «Московський вітер», «На майдані».

Домінантною його філософських узагальнень і одкровенень є оновлення україніки. Медитації легко перетворюються на замальовки, що проголошують красу й силу природи України, вірші насичені глибокими екоетичними й екоестетичними посланнями, вони апелюють до відновлення екоісторичної, етнокультурної пам'яті, покликають до гармонізації буття людини на лоні природи, до сприйняття довкілля як безумовної краси, усвідомлення якої оприявить гуманну вдячність, спонукатиме до співучасті, а не до бездумного споживацтва, до співпереживання, а не до відторгнення за ознакою інакшості. Екоестетичний та екоестетичний потенціал мистецької спадщини Анатолія Подолинного, виявлений найбільшою мірою в поезії, маркує природу як театр, у якому флора стає і тлом, і антропоморфізуються, переходячи від повноцінного образу до цілого образного комплексу, стаючи носієм краси, символом добра й кодом істини. Це доречно ілюструвати уривком із поезії «Серпень»: «Світе-огроме, скажи, як воно сталося в серпні – ти хоч не маєш межі, а уместився у серці?» [10, с. 38]. Мова творів Анатолія Подолинного насичена національною лексикою, багата різноманітними флористичними, ландшафтними назвами, у балансі знаходяться символи стихій – землі, води, повітря, світла, що створює екоестетичний етноколерит, образи контрастують між собою, уособлюючи чистоту й патріархальну культуру, забруднення та безгрунтянство. Оновлення природи, пов'язане зі зміною пір року, маркує вікові зміни, від дитинства до юності, від юності до зрілості, від зрілості до старості, із супровідним ступеневим духовним очищенням людини.

Екоетика й екоестетика творчості Анатолія Подолинного базуються на таких засадничих принципах: 1) природа є універсальним джерелом натхнення та духовного зцілення; 2) краса постає як безумовна, але, покликаючи до роздумів, перетворюється на моральну категорію, константу мистецького світогляду подолянина; 3) творча, пасіонарна особистість здатна не лише вбачати в усьому природному красу, а й не чинити зло, не експериментуючи, а

споглядаючи, підтримувати не втручаючись; 4) мистецтво є моделлю шляху до гармонії, до універсуму, через художні образи й символи автор відкриває для себе й для свого читача неповторність і глибини світу природи, навчаючи самості в ньому й емоційної співучасті. Отже, екоетика й екоестетика у творчості Анатолія Подолинного виступають не лише ідейно-концепційним плато в ліриці, а й у описовій формі демонструють стратегії сучасного мистецтва, що позбулося режимних нашарувань, тобто лірика здатна бути естетичним шляхом до екосвідомості.

У творчості Анатолія Подолинного досить виразним є взаємозв'язок наукового стибу мислення з мистецьким мисленням і з екомисленням. Особливість цього складного, на перший погляд, інтелектуального типу мислення полягає в синтезі обсервативного, філософського та художнього підходів – думка допитливого автора перебуває на межі екофілософії, етноімагології, мовокраїнознавства, мультикультурності та поліестетичності. Чи не найпозірніше це ілюструє поезія «Мова», близька за формою до поеми, вона акумулює спогади ліричного суб'єкта про пережите, аналітичні спазми й одкровення про долю українців у ХХ столітті, погляд сучасника-аналітика на те, якою є апріорі україніка, який її потенціал з погляду екоестетики, універсум ліричний суб'єкт знаходить у мові, до якої звертається, це народна мова, мова фольклорних джерел, зокрема, пісенна, батьківська, материнська, мова родини ліричного суб'єкта, який ототожнюється в уяві з автором-інтелектуалом.

В екосистемі Подолинного А. М. провідне місце належить мові (поезія-присвята «Мова» містить глобальні ліричні апеляції), ретрансльовано через мову образ босоногого дитинства на Вінниччині, окремо від образу мови постає образ хрестоматійної літератури у підсоветській Україні, образно-символічний лад її природоцентричного фольклору. Автор, звертаючись до мови як до Берегині роду, як до жінки-матері, молодиці, тітки, дівчинки, як до універсальної сакральної сутності, закликає покоління до збереження совісті,

культури, планети. Ідея екології совісті непомітно глобалізується. У медитативних спогадах «Мови» постають родичі ліричного суб'єкта, реалізуючи мотив екології родинності, це його матір, весела тітка, від співу якої мало не тріскає дитяче серце ліричного суб'єкта, дядьки, котрі виводять козацьку пісню, тут і стерня, і шелест кукурудзи, і запах скирти та груші. Контрадикторним є образ режимного посіпаки: «- Ольго! – галакав під ворітьми, – Гайда на буряки!» [10, с. 8]. Виписана концепція симбіотичності, де ліричний суб'єкт – інтелектуал і його мала батьківщина – стихійна, де він переживає оновлення: «Щойно я народився» [10, с. 10].

У кількох своїх книгах лірики, перекладів та публіцистики («Яблуко з рахнівки», «Є така птиця», «В нас дорога довга», «Зеленеє жито») Анатолій Подолинний продемонстрував, що екологічна культура нації неможлива без духовного й емоційного переосмислення віковичного досвіду народу та сучасного споглядання світу, себто без збереження навичок бачення краси навколо, краси творчості зокрема, екологічного стибу культура неможлива, а саме вона може протистояти відвертому споживацтву, слугувати бар'єром супроти утилізації світових безпекових гарантій, досягнень у планетарному екобалансі. Отже, спадщина Анатолія Подолинного формує в читача принципово нову модель екосвідомості, у якій відчутне абсолютно ненав'язливе поєднання знань і почуттів, порухів розуму й серця, наукових висновкувань і мистецьких рефлексій. Засадничим для нас є розуміння етнопсихологічного та психотипового в розбудові образів у ліричних образках А. Подолинного. Образ як психомодель [9, с. 46] відрізняється від зрізу розуміння образу з точки зору літературознавства, оскільки враховується специфіка психосвідомості [11]. У досліджуваній поезії Анатолія Подолинного ідентифікуємо психомодель ліричного суб'єкта-подолянина (із його особливим ставленням до природи Поділля, до сіл і містечок рідного краю), що наближається до психомоделі українця-європейця (Анатолій Подолинний

перекладав із польської Стефана Вітвіцького, Ярослава Івашкевича, Адама Альфреда Зиха), свідомість якого заглиблена в матрицю екосвітогляду.

А. Подолинний, як і Б. Хоменко, М. Стрельбицький, Т. Яковенко, реалізовував себе у вищій школі, у мистецтві слова (у підсоветській Україні, у відлигівській естетиці), де ековектор, виведений І. Драчем, Ю. Щербаком, В. Яворівським, був відчутний, хоч і сполучений із ідеями НТР. Традиційний, як на шістдесятницьку естетику, діалог ліричного суб'єкта із природою, із фауною, флорою, астрономічними й атмосферними явищами, що виразно маркував модернізм, А. Подолинний відстежував у походженні від античного діалогу (платонівського, сократівського), далі – сквородинівського. До прикладу, діалог селянки, тітки Ганни, з ліричним суб'єктом, що нагадує самого автора, в поезії «Сорочка» є одним із засобів підсилення психологічного інтелектуалізму, реєстрів ліричного спілкування, а також увиразнює гостроту сучасності. У віршах книги «Яблука з Рахнівки» [12], «Вікнина» [13], «В нас дорога довга» [10] діалог із природою рухає медитативний виклад, надає осмисленості фабульним образкам. Він увиразнює художнього відображення дійсності у замальовках «На ярмарку» [12, с. 4-5], «Білий вірш» [12, с. 5], «Сусід» [14, с. 22], у мініатюрі «Акровірш» (із циклу «Строфи про Стуса») [14, с. 21], у спогаді «У Немирові на концерті» [14, с. 14]. Мініатюра «Акровірш» – це другий твір із циклу віршів-присвят В. Стусові, що могла б бути застосовуваною в якості епіграфа в контексті вивчення творчості шістдесятників, зокрема на уроці вивчення біографії письменника В. Стуса: «Туга табірна..., привиддя чорні... / - Україно, де ти? / - Я у віршах, / стиснутих німим клубком у горлі» [14, с. 21]. Отже, в образах України і В. Стуса й подальшій екзистенційній метафорі автор кодує ідею екології совісті.

Цікаво передає А. Подолинний екомотиви (мотиви чистоти й сили духу репресованих українців) в поезії «Московський вітер». Спостерігаючи, що насувається негода з півночі, зауважимо, поралельним до мотиву стихійного

лиха стає мотив спілкування з предками, замученими на Соловках, у Воркуті й ГУЛАГу: «- Це ми, це ми у цій пурзі, / несамовитій стужі, / невинно убієнні всі, / це наші білі душі...» [14, с. 25]. Екомотиви передаються своєрідно, у полілогічній формі, із емоційно межовим багатоголоссям, демонструючи урок спілкування ліричного суб'єкта зі світом; ритмізована мініатюра «Московський вітер» передає своїми ритмами явище вітру [13, с. 25]. Ліричний суб'єкт в передчутті геополітичних загроз мимоволі спілкується з атмосферним явищем як із предками, із їхніми голосами, що доносяться з місць нищення не лише українського народу. Форму народного багатоголосся, а не атмосферного, автор застосував у поезії «На майдані (наслідуючи П. Тичину)» [14, с. 30]. Подолинний А. М. передає у віршах символізацію тайнопису роду й народу, одухотвореності природи, пуповинної землі (села, родини, роду, криниці, сорочки, казки, пісні), знаковим у цьому сенсі є притчевий цикл «Яблуко з Рахнівки» («Пішки піти б у Рахнівку...», «Яблуко з Рахнівки я везу...»), тревелогова медитація з пейзажними мазками «Дорога на Бар».

Висновки й подальші перспективи досліджень. Отже, екоетичний, екоестетичний потенціал творчості Подолинного А. М. підтверджує те, що автор – відлигівського типу, гуманіст, маючи високу модерністську майстерність, вельми сучасний, пасіонарний, а його твори – універсальні, надалі зберігатимуть художню цінність і зацікавлюватимуть учених в контексті розширення екоестетичного й еkleктичного дискурсив.

Список використаних джерел

1. Зелененька І. А. Традиції шістдесятників у віршах подолян. Вінницький край, 2020, № 1-2. С. 128–145.
2. Зелененька І. А. Образна система лірики Тараса Мельничука : автореф. дис. канд. філ. наук : 10.01.01. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2009. 15 с.

3. Зелененька І. «Чиї це ілюзії стенають плечима, якого народу...» : Тарас Мельничук і літературний процес 60-90-х років ХХ століття в Україні. Вінниця : «Едельвейс і К», 2008. 152 с.
4. Зелененька І., Ткаченко В. Сюжетні особливості поезії руху опору другої половини ХХ століття в Україні (на прикладі лірики дисидента Тараса Мельничука). Актуальні проблеми філології та перекладознавства. Хмельницький, 2023. № 27. С. 52–56. URL: <http://apfp.khnu.km.ua/?p=818>
5. Зелененька І. А., Тищенко Т. А. Національні психотипи подільських міст і сіл у віршах філологічних поетів академічного штибу в етнолінгвістичному контексті, на тлі збереження духовності. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія: Збірник наукових праць. Випуск 43 / Редколегія : В. І. Шахов та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. С. 45–64.
6. Лисак І. С., Зелененька І. А., Ткаченко В. І., Бузенко І. Л. Філософія руху опору в Україні у другій половині ХХ століття : світоглядна основа поколінь. Філософія і управління. № 1(5) (2025). С. 14–21. URL: <https://www.eu-scientists.com/index.php/fag/article/view/73>
7. Хоменко Б. Три музи Анатолія Подолинного. Вінницький альбом : літ.-худож. та іст.-краєзн. альм. Вінниця, 2005. Вип. 3. С. 101.
8. Zelenenka I., Krupka V. Poliarush N., Tkachenko V. Modern ukrainian literature of Vinnytsia region in the context of the problems of definition of the genes and the framework of the general experience. The scientific heritage: The journal is registered and published in Hungary. Budapest, 2020. P.5, №43. S. 16-22. URL: <https://www.scientific-heritage.com/wp-content/uploads/2020/09/VOL-5-No-43-43-2020.pdf>
9. Куєвда В. Праісторичні чинники формування етнопсихотипу в контексті методологічних проблем етнопсихології. Проблеми загальної та

педагогічної психології / Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. Костюка АПН України / Ред. Максименка С. Київ, 2001. Т. III, ч. 2. С. 46-60.

10. Подолинний А. М. В нас дорога довга...: вибрані вірші. Вінниця : Континент-ПРИМ, 2005. 64 с.

11. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури. Монографія. Київ: Академвидав, 2006. 504 с.¹

12. Подолинний А. Яблуко з Рахнівки : вірші для дітей мол. і серед. шк. віку. Вінниця : Континент-ПРИМ, 1996. 24 с.

13. Подолинний А. М. Вікнина : поезія. Вінниця : Континент – ПРИМ, 1998. 32 с.

14. Подолинний А. М. Є така птиця : віршовані загадки для дітей молодшого і середнього шкільного віку. Вінниця : ВАТ «Вінницька обласна друкарня», 1997. 24 с.

15. Подолинний А. Зеленеє жито... : вибрані твори. Вінниця : Державна картографічна фабрика, 2011. 448 с.

References

1. Zelenenka I. A. Tradytsii shistdesiatnykiv u virshakh podolian. Vinnytskyi krai, 2020, № 1-2. S. 128–145.

2. Zelenenka I. A. Obrazna systema liryky Tarasa Melnychuka : avtoref. dys. kand. fil. nauk : 10.01.01. Lviv. nats. un-t im. I. Franka. Lviv, 2009. 15 s.

3. Zelenenka I. «Chyi tse iliuzii stenaiut plechyma, yakoho narodu...» : Taras Melnychuk i literaturnyi protses 60-90-kh rokiv KhKh stolittia v Ukraini. Vinnytsia : «Edelveis i K», 2008. 152 s.

4. Zelenenka I., Tkachenko V. Siuzhetni osoblyvosti poezii rukhu oporu druhoi polovyny KhKh stolittia v Ukraini (na prykladi liryky dysydenta Tarasa Melnychuka). Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva. Khmelnytskyi, 2023. № 27. S. 52–56. URL: <http://apfp.khnu.km.ua/?p=818>

5. Zelenenka I. A., Tyshchenko T. A. Natsionalni psykhotypy podilskykh mist i sil u virshakh filolohichnykh poetiv akademichnoho shtybu v etnolinhvistychnomu konteksti, na tli zberezhennia dukhovnosti. Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriiia : Pedahohika i psykhohohiia: Zbirnyk naukovykh prats. Vypusk 43 / Redkolehiia : V. I. Shakhov ta in. Vinnytsia : TOV «Nilan LTD», 2017. S. 45–64.

6. Lysak I. S., Zelenenka I. A., Tkachenko V. I., Buzenko I. L. Filosofiia rukhu oporu v Ukraini u druhii polovyni KhKh stolittia : svitohliadna osnova pokolin. Filosofiia i upravlinnia. № 1(5) (2025). S. 14–21. URL: <https://www.eu-scientists.com/index.php/fag/article/view/73>

7. Khomenko B. Try muzy Anatoliia Podolynnoho. Vinnytskyi albom : lit.-khudozh. ta ist.-kraiezn. alm. Vinnytsia, 2005. Vyp. 3. S. 101.

8. Zelenenka I., Krupka V. Poliarush N., Tkachenko V. Modern ukrainian literature of Vinnytsia region in the context of the problems of definition of the genes and the framework of the general experience. The scientific heritage: The journal is registered and published in Hungary. Budapest, 2020. P.5, №43. S. 16-22. URL: <https://www.scientific-heritage.com/wp-content/uploads/2020/09/VOL-5-No-43-43-2020.pdf>

9. Kuievda V. Praistorychni chynnyky formuvannia etnopsykhotypu v konteksti metodolohichnykh problem etnopsykhohohii. Problemy zahalnoi ta pedahohichnoi psykhohohii / Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykhohohii im. H. Kostiuka APN Ukrainy / Red. Maksymenka S. Kyiv, 2001. T. III, ch. 2. S. 46-60.

10. Podolynnyi A. M. V nas doroha dovha...: vybrani virshi. Vinnytsia : Kontynent-PRYM, 2005. 64 s.

11. Zborovska N. Kod ukrainskoi literatury: Proekt psykhoistorii novitnoi ukrainskoi literatury. Monohrafiia. Kyiv: Akademydav, 2006. 504 s.

12. Podolynnyi A. Yabluko z Rakhnivky : virshi dlia ditei mol. i sered. shk. viku. Vinnytsia : Kontynent-PRYM, 1996. 24 s.

13. Podolynnyi A. M. Viknyna : poeziia. Vinnytsia : Kontynent – PRYM, 1998. 32 s.

14. Podolynnyi A. M. Ye taka ptytsia : virshovani zahadky dlia ditei molodshoho i serednoho shkilnoho viku. Vinnytsia : VAT «Vinnytska oblasna drukarnia», 1997. 24 s.

15. Podolynnyi A. Zeleneie zhyto... : vybrani tvory. Vinnytsia : Derzhavna kartohrafichna fabryka, 2011. 448 s.